

Hankintojen teemakoulutus

6.10.2025

AMIF, ISF ja BMVI

**Euroopan unionin
rahoittama**

Euroopan unionin sisäasioiden rahastot 2021-2027

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Taustaa ja koulutuksen tavoite

- Oletus on, että teillä kaikilla on suunnitelma toteuttaa hankintoja hankkeessanne tai toiminnassanne
- **Lisätä tietoa** rahastoihin liittyvistä hankintasäännöistä. **Viekkää tätä tietoa eteenpäin organisaatioissanne**
- Käydä läpi hankintoihin liittyviä yleisiä **kysymyksiä ja** erityisiä **ongelmakohtia** erityisesti **rahastojen näkökulmasta**
- **Välttää** mahdollisia **takaisinperintöjä** hankintoihin liittyen
- Toiveena tuli käydä läpi myös putu-hankintoja, joten niiden osuutta lisätty

EU-rahoitus ja hankinnat 1/2

- Noudatettava moitteettoman varainhoidon periaatteita. Unionin talousarvion määrärahat on käytettävä **taloudellisesti, tehokkaasti ja vaikuttavasti. Komission tavoitteena on myös rahastorahoituksen avulla pyrkiä saamaan markkinat toimiviksi**
- Hankinnoista aiheutuvien kustannusten tulee olla:
 - määrältään kohtuullisia ja tarpeellisia,
 - niiden tulee olla avustuspäätöksen mukaisia,
 - budjetoituja ja
 - ennalta suunniteltuja

EU-rahoitus ja hankinnat 2/2

- EU-rahoitus on julkista rahoitusta eli rahoitettavien hankintojen osalta on varmistettava
 - hankintojen **avoimuus**
 - suhteellisuus
 - **tarjoajien tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu**
 - markkinoiden toimivuus sekä hyvän hallinnon periaatteet
- Lähtökohtaisesti kaikki hankkeen hankinnat tulee kilpailuttaa **tai muutoin varmistua kohtuullisesta hintatasosta**
 - Valtion virastojen on ensisijaisesti käytettävä Hansel Oy:n valtionhallinnolle keskitetysti kilpailuttamia sopimuksia ja omaan kilpailutukseen tulee ryhtyä vain, jos siihen on erityinen syy

Hankintoja koskevat säädökset

- Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (139/2016)
- Laki julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista (1531/2011)
- EU:n yleisasetus (EU) 2021/1060 rahastoja koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä; edellyttää mm. tiettyjen toimittajatietojen keräämistä
- Rahastolain (1125/2021) ja –asetuksen (119/2022) säännöt
 - Erityisesti **pienhankinnoista omat sääntönsä**
 - **40% kustannusmallissa** ei saa olla kansallisen kynnysarvon ylittäviä hankintoja
 - **Kertakorvaushankkeeseen** ei saa sisältyä EU-kynnysarvon ylittäviä hankintoja

Arvoltaan erikokoisissa hankinnoissa noudatetaan erilaisia menettelyjä

- Jos hankinnan **arvo ylittää kansallisen ja/tai EU-kynnysarvon**, sovelletaan hankinnassa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016) tai lakia julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista (1531/2011)
- Jos arvo **alittaa kansallisen kynnysarvon, mutta on $\geq 10\ 000$ euroa** puhutaan **pienhankinnoista**, ks. rahastoasetus 25 §
- Jos hankinnan arvo jää **alle 10 000 euron**, hankintayksikkö soveltaa oman organisaationsa sääntöjä

Pienhankinnat $\geq$ 10 000 euroa

- Tärkeä huomata, että rahastoasetus asettavaa lisäehtoja pienhankinnoissa
 - Kustannusten **kohtuullisuus** selvitettävä **tarjouksin tai muilla tavoin.**
 - **Yksi tarjous ei ole riittävää kustannustason selvittämistä!**
 - Kustannusten kohtuullisuuden selvittämiseksi tehdyt toimet on **aina dokumentoitava** ja avustuksen saajan on pystyttävä tarkastuksen yhteydessä esittämään tehdyt toimet.
- Huom! Puolustus- ja turvallisuushankinnoissa säädetyn kansallisen kynnysarvon alittaviin hankintoihin sovelletaan organisaation omia ohjeita

Puolustus- ja turvallisuushankinnat

EUSA-rahastoissa **lähinnä ISF- ja BMVI-hankkeissa** tehtävissä hankinnoissa koskien tavaroita sekä näiden tavaroiden osia tai osakokonaisuuksia

- Käyttö aina perusteltava
- Hankintayksikkö määritelty putu-laissa EUSA-hankkeissa lähinnä:
 - Rajavartiolaitos,
 - Poliisi ja
 - Tulli

Kansallisen ja EU-kynnysarvon ylittävät putu-hankinnat

- Sovelletaan hankinnassa julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annettua lakia (1531/2011)

Putu-hankinnoissa säädetyn kansallisen kynnysarvon alittavat hankinnat

- Hankintayksiköiden noudatettava omia sisäisiä hankintasääntöjä ja -ohjeita. Ohjeet on tarvittaessa pystyttävät osoittamaan hallinto- ja tarkastusviranomaiselle

Putu-lain soveltamisala

- Turvallisuushankinnan kaksi edellytystä:
 - tarkoitettu käytettäväksi turvallisuustarkoituksiin **ja**
 - hankintamenettelyn tulee sisältää, edellyttää tai siihen tulee liittyä luokiteltua tietoa
- Luokitellun tiedon kaksi edellytystä:
 - on valtion sisäisen tai ulkoisen turvallisuuden vuoksi salassa pidettävä **ja**
 - salassapito perustuu lakiin, asetukseen tai hallinnolliseen määräykseen
- Jos hankinta kuuluu osittain putu-lain soveltamisalaan ja osittain hankintalain tai erityisalojen hankintalain soveltamisalaan **ja hankinta voidaan tehdä vain yhdellä sopimuksella**
 - noudatetaan putu-lakia

Putu-hankinnat

- Putu-hankinnoissa käytetään lähtökohtaisesti rajoitettua menettelyä tai neuvottelumenettelyä, putu-laki 20 §
- Suorahankintaa, kilpailullista neuvottelumenettelyä ja puitejärjestelyä voidaan käyttää putu-lain 22–27 §:ssä säädetyin edellytyksin

SEUT-poikkeus

- SEUT artiklan 346 1 kohdan mukaan -
 - a) Mikään jäsenvaltio ei ole velvollinen antamaan tietoja, joiden ilmaisemisen se katsoo keskeisten turvallisuusetujensa vastaiseksi;
 - b) Jokainen jäsenvaltio voi toteuttaa toimenpiteet, jotka se katsoo tarpeellisiksi keskeisten turvallisuusetujensa turvaamiseksi **ja** jotka liittyvät aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoon tai kauppaan; nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan saa heikentää sellaisten tuotteiden kilpailun edellytyksiä sisämarkkinoilla, joita ei ole tarkoitettu nimenomaan sotilaalliseen käyttöön
- Edellyttää, että keskeiset turvallisuusedut tätä vaativat

SEUT 346 art. mukaisen hankinnan tekeminen

- Kolmikohtainen testi:
 - Mistä keskeisistä turvallisuuseduista on kyse?
 - Mihin tämän turvallisuusedun ja asianomaisen hankintapäätöksen välinen yhteys perustuu?
 - Miksi putu-lain noudattamatta jättäminen tässä erityisessä tapauksessa on välttämätöntä tämän keskeisen turvallisuusedun turvaamiseksi?
- SEUT 346 artiklaan vetoaminen **aina perusteltava valtion keskeisten turvallisuusetujen kautta tapauskohtaisesti**

Hankintojen raportointivelvoitteita 1/2

- EU-kynnysarvon ylittävistä hankinnoista
 - toimittajan **tosiasialliset omistaja- tai edunsaajatiedot** tulee raportoida (pakotetarkastukset)
 - raportoidaan, kun sopimus on tehty, raportoidaan myös muutokset
 - **edunsaajatietojen raportointi on tukikelpoisuuden ehto**
 - raportoidaan: nimi ja syntymäaika sekä tietoja toimittajasopimuksesta (sopimuksen päivämäärä, nimi, viite ja sopimuservo)
 - esim. osakeyhtiössä edunsaajina toimitusjohtaja ja hallituksen jäsenet
 - edunsaajatietojen raportointi koskee myös hankintoja, joista EUSA-hankkeessa raportoidaan kustannuksia alle EU-kynnysarvon, jos varsinainen hankinta on EU-kynnysarvon ylittävä

Hankintojen raportointivelvoitteita 2/2

- Jos hankinta ylittää EU-kynnysarvon, raportoidaan myös alihankkijaa koskevia tietoja tietyissä tilanteissa:
 - Alihankintaketjun ensimmäisen tason alihankkijoita koskevat tiedot on raportoitava, jos alihankintasopimuksen arvo on yli 50 000 euroa (alv 0%)
 - alihankkijan nimi ja y-tunnus, sekä tietoja alihankintasopimuksesta (sopimuksen päivämäärä, nimi, viite ja sopimuserä)

Komission päätös hankintojen rahoitusoikaisuista

- Komissio on antanut ohjeistuksen rahoitusoikaisujen tekemisestä sääntöjenvastaisesti tehtyihin hankintoihin. Mikäli hankintoja ei ole tehty annettuja hankintaohjeistuksia noudattaen, määritellään mahdolliset rahoitusoikaisut komission päätökseen perustuen (*C(2019) 3452 Komission päätös suuntaviivoista niiden rahoitusoikaisujen määrittämiseksi, jotka tehdään unionin rahoittamiin menoihin julkisia hankintoja koskevien sääntöjen noudattamatta jättämisen vuoksi*).

[Komission päätös hankintojen rahoitusoikaisuista](#)

[Päätöksen liitetaulukko](#)

Euroopan unionin
rahoittama

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Rahoitusoikaisut

Komission rahoitusoikaisuohjeistusta sovelletaan, jos avustuksen saaja ei ole noudattanut julkisia hankintoja koskevia säädöksiä

Esimerkkejä sääntöjenvastaisuudesta:

- ei ole julkaistu hankintailmoitusta - rahoitusoikaisun määrä 100% kustannuksista
- perusteeton suora hankinta - rahoitusoikaisun määrä 100% kustannuksista
- hankinnan keinotekoinen pilkkominen alle kynnysarvon - rahoitusoikaisun määrä 100% kustannuksista
- määräaikojen noudattamatta jättäminen - maks. rahoitusoikaisun määrä 100% kustannuksista
- esteellisyys (conflict of interest) - rahoitusoikaisun määrä 100% kustannuksista
- tarjouskeinottelu (bid-rigging) - maks. rahoitusoikaisun määrä 100% kustannuksista
- perusteeton neuvottelumenettelyn käyttö - rahoitusoikaisun määrä 25% kustannuksista

Havaintoja hankintojen haasteista 1/2

- **Pitkäkestoiset palveluhankinnat**
 - Merkittävien muutosten tekeminen ei sallittua ilman uutta kilpailutusta
- **Puitejärjestelyiden sisällöllinen ja euromääräinen laajennus**
 - Puitejärjestelyjen taustalla oleva kilpailutus on myös avattava hallintoviranomaiselle
- **Lähdekoodin omistajuus IT-hankinnoissa**
- **Muista dokumentoida markkinatutkimukset + kaikki hankintoihin liittyvä materiaali**
- **Muista pienhankinnan raja EU-rahastohankkeissa 10 000 euroa**
 - Rahastoasetuksen 25 § tarjousten pyytämisestä ja kohtuullisuuden selvittämisestä

Havaintoja hankintojen haasteista 2/2

- **Suorahankinnat**

- Varovainen näiden kanssa. Hankintayksiköllä todistustaakka siitä, että hankintalain mukaiset perusteet ovat olemassa
- Käyttö **aina perusteltava ja dokumentoitava** ja avustuksensaajan on voitava osoittaa, että hankinnasta aiheutuvat kustannukset ovat kohtuullisia
-> **Kohtuullisuuden selvittäminen on syytä dokumentoida.**
- Suorahankintaan sisältyy **aina takaisinperinnän riski.**
- Vaikka suorahankinnasta ei ole pakko tehdä **ilmoitusta, suositlemme sen tekemistä.**

Kiinnitä huomiota näihin seikkoihin

- Suunnittele hankinnat ajoissa - huono suunnittelu ei oikeuta kiireen käyttöä perusteluna
- Teen markkinatutkimusta ja dokumentoi se
- Varmista, että hankinnan kokonaisarvo ei ylitä kynnysarvoa, jos ilmoitettu, että hankinta jää alle kynnysarvon – jos hankinta jää täpärästi alle kynnysarvon, pohdi, pitäisikö sittenkin kilpailuttaa
- Älä pilko hankintaa osiin

Kiinnitä huomiota näihin seikkoihin

- Pohdi, kannattaako sittenkään soveltaa lain sallimia vähimmäismääräaikoja, vaan pitäisikö olla pidemmät määräajat käytössä, jotta kilpailutuksen tarkoitus toteutuu
- Nopeutettua menettelyä tulisi käyttää vain, jos siihen on dokumentoidut perusteet
- Nopeutettu menettely ei ole varsinainen hankintamenettely, vaan sitä voidaan soveltaa ainoastaan avoimeen menettelyyn, rajoitettuun menettelyyn ja neuvottelumenettely
- Nopeutettu menettely pitää aina perustella hankintailmoituksessa selkeästi ja objektiivisesti ja kiireen vuoksi normiaikojen noudattamisen pitää olla **mahdotonta**. Kiireen kriteerit ovat tiukat!

Rahastorahoitus edellyttää 1/2

- **Rahaston sääntöjen, hankintalainsäädännön ja annettujen ohjeiden noudattamista sekä komission tarkastuksiin suostumista.**
- Komissio ollut viime vuosina kiinnostunut hankintojen toteuttamisesta
 - Takaisinperinnän riski; kyse ei ole vain teoreettisesta tilanteesta, vaan takaisinperintöjä on jo realisoitunut ja KOM:n pohdinnassa on tälläkin hetkellä tukikelpoisuuden tarkastelu useiden hankintojen osalta

Rahastorahoitus edellyttää 2/2

- **Salassa pidettävien** hankintojen avaamista tarkastuksille. Salassa pidettävä ja turvaluokiteltu (TL) materiaali voidaan tarkastaa myös paikan päällä
- Hyvä muistaa, että EUSA-rahastojen vaatimukset eivät eroa muusta EU-rahoituksesta ja niiden vaatimuksista
- Joskus voi olla syytä **arvioida, kannattaako rahoitusta lainkaan hakea EU-varoista**

Muuta muistettavaa hankinnoista 1/2

- Jos hankinnasta ei ole pyydetty riittävästi tarjouksia, tukikelpoisia eivät ole sellaiset hankinnat, jotka on tehty:
 - avustuksen saajalta, siirron saajalta tai näiden vastuuasemassa olevan henkilön perheenjäseneltä,
 - avustuksen saajan, siirron saajan tai näiden vastuuasemassa olevan henkilön perheenjäsenen määräysvallassa olevalta yritykseltä tai
 - avustuksen saajan tai siirron saajan johtavassa asemassa olevalta henkilöltä.
 - > Rahastoasetus 25 §

Muuta muistettavaa hankinnoista 2/2

- Hankinnoista ilmoitettava jo hakuvaiheessa, jos niitä on tehty
 - Tarkastetaan mm. kilpailutuksen tekemistä ja olemassa olevia dokumentteja, kuten hankintamenettelypäätös ja -ilmoitus sekä hankintapäätös; näillä voi olla vaikutusta avustuksen myöntämiseen. **Hankinta-asiakirjoja ei pidä kuitenkaan toimittaa hakemuksen liitteenä, vaan hallintoviranomainen pyytää niitä tarvittaessa erikseen**
- Viimeistään raportointivaiheessa hankintoja koskevat asiakirjat tarkastetaan.
- Hankintamenettely voi joskus myös vaihtua hakemuksessa ilmoitetusta, älkää kuitenkaan vaihtako suorahankintaan ilman hyviä perusteluita, eikä mielellään tällöinkään!

Kiitos! Kysymyksiä?

Euroopan unionin
rahoittama

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Yhteydenotto sekä rahastot verkossa

- www.eusa-rahastot2021.fi
- Oppaat ja materiaalit [Aineistopankista](#)
- Tulevat tapahtumat [Tapahtumat ja koulutukset-sivulta](#)
- EUSA-rahastojen uutiskirje, jonka saat tilattua rahastojen verkkosivustolta [Uutiskirje | EUSA-rahastot 2021-2027](#)
- Ota **LinkedIn**-tilimme seurantaan linkedin.com/company/eusa-rahastot/
- Ota yhteyttä eusa.sm@gov.fi

Euroopan unionin
rahoittama

Sisäministeriö
Inrikesministeriet